

Сыаната
3 харчы.

Автор фотота.

ҮҮТ ТУТАР ПУУННАР

Специалист трибуна

Үүт хаачыстыбатын ичин охсууута сайыгчы ийдар уратылаахтар. Ити кэмиз үрүн илгэ дэлэйэр, сылаады үүт аңаар ыа-нар. Отгон аһылар нут-тала улаатар. Ол ичин бо-родуусуа хаачыстыба-тын ичин көрдөбүл лаппа үрдүүр.

Хомойуох ичин, сайы-лынтар үүт тутар пуунна-ра көрдөбүлгэ ыраадыан эппиэттээбэттер. Үгүс пууннары тымал курдатты-үрэр, ардах уута тэһе сүү-рэр. Хаһаайыстыбанын сайлааччылар үүтү сойу-тар ванналары бөлөмнө-бэттер. Оройуон үрдүнэн сэтэ «МХУ-8С» үүт сой-утар установкалар баал-лар эрэри аналларынан туһаныллыбаттар. Эрилик Эристин аатынан совхоз-ка тюрт итинник установка-лар хаалан тураллар. Карл Маркс аатынан, «Мындабайы» уонна Су-буруускай аатынан совхоз-тарга эмиз итинник хар-тына. Карл Маркс аа-тынан совхозка Тамаха са-былыгар үүт сойутар ус-тановканы сыл айы араас албаһынан оноро сатыыл-лар да, нэмн була илик-төр. Былырын сайын Туолбут сайылыгар ыам-мыт үүтү кээмэйдээн, син-дэлээн тутарга аналлаах пуун суоҕа. Ити үлөһит дьону олус эрэйдээбитэ. Үүт тутар пууннар «Чу-рапчы» уонна Субуруус-кай аатынан совхозтар үгүс фермаларыгар анал дьыллара суох.

Оройуон 72 сайылыкта-рыгар барыларыгар кэр-нэтэ үүт сыатын, аһы-ымытын быһаарар анал-лаах прибордар суохтар. Үүт тутуучулар филь-тинэн бородуусуа ыраа-дын эрэ бөрөбүрүккэллэр. «Ыраас экраны» үлэтэллэр. Ити бүтүгү күн көрдөбүлүгэр ыраа-дын эппиэттээбэт. Дьыгэр, олуттэ үүт хаачысты-банын көрдөрүүлэрин аһымытын, сыатын нэмгэр хонтуруоллаан, иһини-нан иһэттээхпит. Ити—ааҕар-суоттаан үлэлээһин-гэ үөрөтүн биир төһүүтэ.

Мэчирэп бастагы күн-нэрэ тымыны буоланнар сайылыктарга үүт аһы-ымыта таһаарыллыбатаҕа. Быһылы сайын кураан-нына куйаас буолуохтаа-дын туһунан хаһаайысты-банын сайлааччылар ба-ры билэллэр. Ол эрэри үүт тутар пууннары итин-

ник уратылардаах усулу-буһа үлэлэнир бөлөм-нөбөтлөр. Көрдөбүл бы-һытынан, фермада ыам-мыт үүт сойутуулар кун-устата мунуулан баран арыы сыахтарыгар тир-дилинэхтөөх. Итичэттэр үүт таһар автомашина күнгэ биир сырыны окурдуохтаах. Отгон бил-тин үүтү харайар усулу-буһа суодууан ыаммыт үүт тута арыы сыахтары-гар тээлээн иһэр. Итиннэ атын ороскуоттары аах-пакка аһардас бензин ороскуотун да суот туора-бар тартааха балаҕа буо-луохтаах.

Сайылыктарга ыаммыт-сыгтар ыахтарын уруу-хойт ыылар. Уопсай иһинкэ кутуллубут сойбу-т үүткэ субу ыабыт сылаас үүттэрин таһтары тутал-лар. Ити түмүгэр үүт аһы-лар. Ыаммыткыттар үлэ-реженин халбаһаабаҕа ту-тууохтаахтар. Бары биир кийи курдук үлэ-лиргэ дьулуһуохтаахтар.

13 №-дээх СПТУ-да ааспыт үөрэх дьылыгар лаборанттары үөрэтти-лэр. Оной үрүн илгэни туту-ааччылар билин-көрүү өт-түн сөбүлэһиннээхтөр. Ити олус наадалаах идэни ыл-быт ыччаттар таба туһа-ныааха, идэлэринэн үлэ-лиллэригэр сөптөөх ус-улуобуйаны тэрийиэххэ. Ыаммыткыт үлэтин түм-гүн сылааһына ыамалаа-чыларынан үүт тутуучу-лар буолаллар. Кинилэр айымнылаах үлэлэрттэн хаачыстыбанын көрдөр-үүлэр үрдэһиннэрэ ту-ту-луктанар. Итин өйдөө-нө фермалар старшайдар, бары сүбүөх сайлааччы-лар нинилэр үлэлэрин мэдэи интэрнэһиргиллэ-рө, бары дьаһалларынан өйүүллөрө наада.

Совхозтар сайлааччы-лара бүтүн кэппиэйинэ кэччэнэллэрэ сарсын сол-куобайынан охсуохтаа-дын өйдүүхтээхтөр. Сайылы-ктарга типовой пууннары тутан ороскуотурар кур-дук саныллар. Онтон сылтан сыл госуаарствон-ы кытта ахсаанга бороду-усуа намыһах хаачысты-батыгар төһөлөөх үбү сү-түрүбүт буолуой? Тол-куйдаан көрүбүт уонна чопчу дьаһаллары ыла-бын.

М. ПЛАТОНОВА,
эт-үүт комбинатын
лаборана.

«Я КУТМЕЛНОВ О Д С ТРОИ» ПМК-тын коллектива дойду бастык коллентитара XII пил-летка иккн сылын бы-лааннарын Улуу Октябрь 70 сылын көрсө толорор-го көтөхпүт көбүлээһин-нэрин истигиник өйөөн оройуонга ыгырыы та-һааран үлэлиир.

Оройуонмут курааы сирдээгин учуоттаан рес-публика салалтата бийиги хоэрасчетнай участаппы-тын колонна онордо.

СИР УТАҔЫН ХАННАРА

Итинэн бийнэхэ байы-тин байыт сайаынар-бытыгар, үлэбигин бы-лааннарыбытыгар улахан кыахтар бэрилиннэр. 1986 сыллааха 608 тый. солк. үлэни толорорго былааннаах эбит буол-лахтына, быйыл 1.103 тый. солк. кирбинни ылаахтаахпыт.

Сир туспаран оноруу, сингирдэр системалары тутуу—бийиги үлэбиги сү-рүн хайысхалара. Бу күн-нэргэ үлэ бара турар ту-тууларымтан биир дьо-һуннаахтарынан «Мында-байы» совхозка Нуокаан сингирдэр системата буол-лар. Итиннэ «Сигма» ар-дахтатар установканы от-ийын 1 күнүн аһарбаҕа үлэлэтэр сорукутаахпыт. Оччолуна 172 гектарга уу ыстарар кыах үөскү-ө. Сүөһү аһылыга буол-лар культууралар оло-рдуллуохтара.

Чурапчы күөлүн уутун таһымын хонтуруоллуур быһыты тутууну сүрүн үлэлэрин аны күбүннээ-һэ дьэри бүтэрэммит сааскы уу кэлбит кэм-нэ бөрөбүрүккэлээн бүтэ-риннээхтик түмүктөх-төөхпит. Итиннэ 390 тый. солк. үлэ былааннарыт-тан быйыл 200 тый. солк. үлэ толоруллуо.

«Мындабайы» совхоз-на Бурдаанай сингирдэр систематын тутуу са-далаһа. 207 гектары син-гирдэр «Сигма» установ-ка таһыллыа. Эмиз ити

совхозка Көбдөх ууну ха-лытар систематын сайын устата тутан бүтэрэргэ сорукутаахпыт. 63 гектар-га 55 тый. солк. үлэни толоруохтаахпыт. 1000 гектарга туспарар үлэлэр мытыллыахтара. Ити иһинтэн 80 гектар баа-һына сир таһастаһа, 620 гектар ходуһа элбэх сыллаах оту ыһарга бө-лөмнөннүлээ. Нуотарада 303 гектарга дүлдэ аста-рыллыа.

Ааспыт снл түмүгүнэн республика мелиораторда-рын социалистическай куоталаһымтыгар үгүс мнэстэе тахсыбылпыт. ОАПХ тутууга үлэлиир тэрилтэлэрин куотала-һыларыгар бастагы кварталга иккис мнэстэ-дээхпит. Ити сэмэй си-тиннистэри бийиги үлэ-лиртэрбит сыралаах үлэ-лэринэн аһалаллар. Ком-мунист, опиттаах мелио-ратор И. Т. Сивцев са-лайар биригээдтэ бы-лааннаах соруахтарынан мэлдэтин аһара толорор. Бу күннэргэ биригээдэ Эрилин Эристин ааты-нан совхозка Таатта үр-бэр ходуһа сирин туспар-ан онорууну садалаага, 700 гектарга ити үлэни мытылаахтара. Итичэ үлэни урукку сылларга пиллетка устата толорор эбитит. Быһылыгытан са-далаан бийиги колонна-бытыгар 13 №-дээх СПТУ курсаннара произ-водственной практикала

рын бараллар. Ити—би-йинэх улахан эппиэтинэс уонна ынас. Практикан-нары И. Т. Сивцев бири-гээдэтигэр сыһыаран үлэ-лэтэр. Кэлэр сылларга СПТУ бийигини кытта ына сибээһи тутуһуо дьэи эрээбит.

Уу хаһаайыстыбатын үлэлэригэр бастыгыт—И. И. Неустроев сайаар биригээдтэ, Биригээһин —ССКП чилиннэгэр кан-дидат, оройуоннаагы Со-ловик 50 №-дээх быһбар-дымр уонруутан депу-такка кандидат.

Оноруохтаах үлэбиги кээмэи иккн бүк улаа-ныт буоллар, матери-альнай-техническай база-быт билингитэ онууан хаалар. Көһүннэ 13 сыл иһинэн тэрилтэбиги-сэи тутуулар бара илик-төр. Кыамталаах трактор-быт, Н-700, соҕотох. Биири СПТУ-тан уларсан үлэлэтэ сылдыабыт. Бай-бит тракторбыт онус сы-лын үлэлиир, олус эргэр-дэ, алдыанара чаастатый-да. Механизатордар тий-бэттэр. Хаһааһыта эрэ совхозтартан биирдик ме-ханизаторы үлэлэтэ ы-тар туһунан бэртээхэй көүдүлээһин баара эрэри туолбата. Совхозтар са-лайаччылары мелиора-тордар үлэлэригэр сы-һыаннарын уларыта иликтэр. Мнэстэлэргэ ы-тыллар тутууларга дьа-һымтылаах көмөнү онор-боттор, катир позиция

тураллар. Ити түмүгэр мнэстэтигэр быһаарыл-лыах да болпуруостар оройуонунан эргийдэлэр. Байыһах кубометр капта-һын Чурапчытан тнэл-лэн тахсарын көтөһи буол-лар.

Үлэһиттэр озорор ус-улуобуйаларын туспары-га болгомтобутун мэлдэн уурабыт. Остолубуой дьэитин көрдөбүлгэ эппиэттир ына веранда-лаан, теплицалаан гарде-робтаан бүтэрдит. От-ыйын 1 күнүттэн үлэ-кнллэриэхпит, 4-туу квар-тиралаах тюрт, 12 квар-тиралаах биир дьэиэ үлэбиги-сэи ололорлор. 2 квартиралаах дьэиэи тутуутун бүтэрэн эрбит.

Бийиги ПМК-быт оро-йон аһыах ахсааннаах интернациональной кол-лектатартан биирдэ-тэрэ. Иһе дойдубут сэтэ быраактыы омуктарын предствителлэрэ биир са-наанан үлэлиллэр. Ир-сээн, кыгый-хагый са-һарсыы төрүт суох. Ол онуутар норуоттарбыт үтүө үгэстэринэн бай-байыбигин хардарыта ба-йыгылаабыт. Иһе дойдубут алаастара быһыгылаах күөдүнэн чэирини туолал-ларыгар күүспүтүн-күдэх-тинни харыстаабаҕа үлэ-либиг.

П. МИШКИН,
«Якутмелнодетр о й»
ПМК-тын начальнига.

Снэмонкарга: Чэчиннэ сингирдэр систематыгар таһыллыбыт «Шлейф» установка уопсай көстүү-тэ.

ӨРӨМҮӨН ЭМИЗ УМУЛУННА

Эрилин Эристин ааты-нан совхоз Хоптобогутагар быйыл от үлэтигэр бары-та 7 эвенону туруорар былааннаахтар. Итинтэн 5-һе чуҕас эргин дойду сиргэ оттуохтара. Хайдах дьыи кэлэрэ саас былаан-оностор кэмизэ өссө бил-дэбэт этэ. Онон эвенолар састааптарын, маршрутта-рын былырыныгыттан уларыпптаахтара. Арай ааспыт сайын дүлбэ сово-туолкатыгар сылдыбыт А. И. Олесовтаах иллэрээ күһүн Мэлдэххэ хаал-ларбыт техникаларын сөх-сүдөн онко барарга бөлөм-нөннээхтээхтэр.

Эвенолар састааптара биирдик кийитигэр тийэ-чуолкайдана илгитин бийи-гин өссө олус улахан нөтү-гү курдук көрүмүөхпү-түн да сн. Мындабайыга таһарас нурууһун ухха-на аастаһына, ити быһаа-рылар ылаахтаах.

Отгон техниканы бөлөм-нөһин хайдаһыт? Манна дьыала мөлхөх. Хоптобо-лог техниканы өрөмүөн-нөһингэ эрдэ былаан-нааһын адалатан биирин

Эрдэттэн
бэлэмнэһин
— элбэ би
оттуон

тын үтүргэнигэр хаалан эрэр. Отделение сайаа-чылары бу күннэргэ Мын-дабайыга куруусууттары ытар сүпсүлгэнигэн быыс булбатылар. Арааһа, урукку үлэһиннэ, онко бө-лөмнөһингэ оройуон ыһа-һын кэһиннээн эрэ ысы-һылар.

Былырын Н. А. Заха-ров кэһим механизация-лаах эвенота Куохараа тахсан, трактор аалдыан хаа да күнү халтай ыппы-та. Дьикитэ баар, бу хартына быйыл үгү ха-тылаанары турар. Ол ал-дыанар трактор баҕаһыга дьэри үлэлиир-үлэлэбэт үрэн-сааран туруктаах. Уратыта дьэи, былырын көрөбүтэ алдыанан тур-бута, быйыл двигателэ аһаастымын сөп.

Аһардас бу даһаны хо-лобур Хоптобо отделение-тын сайааһыччылары от-тоһун курдук эппиэттээх хампааньада тэһэбэт сөптөөх суолта биэрбэт үгэстэригэн өссө да ак-каастаа илгитэрин көр-дөрөр.

П. ПОПОВ.

ИТИНИ ХАРЫСТЫАХХА

Итигэр снлм производ-ственной предприетнэи бас бийиги 13 котель-най баар. Ити котельнай-дар 14 араас тэрилтэлэр 92 объектарын итиннэ хааччыаллар. Олорго кэ-лэр кыйыны көрсө элбэх өрөмүөннүүр үлэлэр ба-рыахтаахтар. Ааспыт ны-һын устата итинни туһа-ныны хонтуруоллааччы-лар 14 актыны суруйан-нар, сэтэ тэрилтэ 9520 солк. ыстарааптаһа. Ол иһинтэн кийи балыһа 5421 солк. райотребоб-щество 1150 солк., куль-тура отдела 1061 солк. суумалаах ыстарааптары төлөөлүлэр.

Оттуу сезона түмүктэ-нэн өрөмүөннүүр үлэлэр садаланыллар. Бизэ «ЯКЗ-1» оһохтор сага олордул-луохтаахтар. Одо спортни-к оһуолатын саалатын котельнайыгар оттуу ней-тилатарынан форсунка-ларга ыгыллыбыт салгы-һынан күөртэни уматар тына оноруохпүт. Иккн им усталаах тас турбалар уларыһахтаахтар. Ити-лэри тнэз бьастах өрө-мүөннэр, ыраастаһынар барыахтара.

С. Павлов сайааһыч-чыла снтехниктар бири-гээдэлэрэ үлэтин садала-та. Сайыныгы ийдарга би-ригээдэ үлэбиги-сэи элба-тнэхпит. Опыттаах сан-техниктар Д. Дьячковскай,

И. Чичигинаров кэлэр кыстыгы үчүтэй бэлэмнээх көрсөргө бары сатабыла-рын ууран үлэлиллэри-гэр, атыттарга холобур буолалларыгар саарбах-таабаппыт.

ССКП райкомун 6 №-дээх котельнайын коче-гардара хайыы-үйэ өрө-мүөнү бүтэрэн шэфтээх Хаһааһыт отделениегыгар бүтөй тутуугутар үлэли-таһытталар. Иккис квар-талаагы котельнай кол-лектива өрөмүөнү тэрэ-һиннээхтик садалаата.

Кэлэр кыйын кыһар-һын этэһигэ туруурга би-лиги предприетнэи бө-лөмнөһнэ дьыала биир өт-тө. Итин тнэз итиннэ хааччылар тэрилтэлэр байлалрын объектарыгар өрөмүөннэри үрдүк хаа-чыстыбалаахтык ытыла-һахтар. Ааспыт кыйын баһаралар тэһиниэри-тэн, краннартан итин уу-ну сүүрдэн ылыттан 795 кубометр уу ороскуотта-мыта, Ити уу баһар мас-сына 265 тоҕул хоргоут ырыһытыгар тнэ. Эл-бэх дьон үлэтиннэ, үгүс ороскуотунан итигилибит ууну харыстыһарга бары дьыллар олохтоохторо кы-һаныахтаахтар.

Сайыныгы өрөмүөнү ытарга элбэх тутуу ма-тырыһаала наада. Эрбин көбүлэ, каптаһы, делов-ной мас урукку сылларга

бэрт экипрэтиннээн көс-төрө. Ити болпуруостары быһаарыһа туһааннаах тэрилтэлэр көмөлөрө эрэ-һиллэр.

Итинни харыстааһын биир боччумнаах суолунан дьэи иһинээги системала-ры ыраастаһын буолар. Ити үлэни олоһу-дьаһа-ды хааччыны производствен-най управленистыгар ниннээн бары тэрилтэлэр толороллоро булгуччу-лаах. Аһардас ыйын 25 күнүн аһарбаҕа дьыллар кыйыгы оттууга бөлөм-нэрин туһунан итигэр си-тин производственной предприетнэи туруту-нан биллэрээхтээхтэр. Хас биирдик объекти бэлэмнээ-һин хаачыстыбатын рай-совет исполкомунан та-риилибит комиссия бө-рөбүрүккэлээ. Комиссия көнүлээбитин эрэ кэ-һинтэн объектарга итин бэриллиһэ.

Кэлэри турар кыстык-на тэрилтэлэр «Сылааһы туһаныы быраабылалары-гар» эппиэттир бэлэм-нээх тийбэтэхтэринэ итин бэриллибэтин бары сала-һааччылар өйдүүхтэрин наада. Итинни харыстыр дьаһаллары бу күһөртөн тэрэһиннээхтик садалы-дыт.

И. ТИМОФЕЕВ,
итигэр снлм произ-водственной предпри-етнэи начальнигы э. т.

ЫРЫА АБЫЛАҢА

Индекс 54987. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ, Чурапча ул. Карла Маркса 28 «а». Тираж 3799 экз. № ЗАКАЗА 72.